

SISZÁNTÚL

Politikai
napilap

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ..... 16 k.
Negyedévre ..... 4 k.
Helyben hához hordva:
Egész évre ..... 20 kor.
Negyedévre ..... 5 k.
Vidékre postán szállítva:
Egész évre ..... 24 kor.
Negyedévre ..... 6 k.
Egyes szám ára 8 fillér.

Megjelenik minden nap, a hétfő és
szombat napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezsa-u. 8.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megörzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XX. évfolyam 240. szám.

Nagyvárad.

Péntek 1914 Október 16.

Felavató beszéd.

A honvéd-hadapródiakola ünnepélyén elmondotta:

Kozáry Gyula.

Ifjú leventék! Fiúk! Testvérek!

Virág Benedek, Berzsenyi Dániel és a hősi halált zengő és haló magyar Tyrtaeusnak lantja, a Hunyady János, hollós Mátyás harcias szelleme veri a Rákóczi rézdobján: „Rajta! rajta! rajta!” Minden honi rög vértől ázott. A Kárpátok sok ezer éves homloka iszik a magyar vérből és még a lelkünk, az Alföld szive is megtermékenyül. Ezer éves hazám történelmében! Istenünk! „Most rabló mongol nyilat zugattad fölöttünk, majd töröktől rabigát vettünk.” Nemzedékeket irtottak ki emberöltőkre; rakásra gyilkolt csecsemők hulláin tört elő a pusztítás, hogy kiirtsan onnan a mosolyt és boldogságot... És ma?! — Ejszak rémes árnyai kísértének mint 48-ban, de a 13-nak a lelke feltámadott, ihlet és lelkesít. „A lélek lehellelte reszket a tájon.” Fegyvereink soha azóta ily vitézi éllel nem villogtak. Nagy lélekáradás, pünkösdi tűz, nemzeti színű zászlólobogás, virágokból font gyöngyöskoszorúk és dalos ajkak Ferencz József-himnuszra transzponált Kossuth nótájának hangjai mellett jár Csaba királyfi lelke a Hadak útján.

Nem szült gyáva nyulat Nubia párduca. Nem látott ilyen hadat vad tatár khán xerxes-i tábora, sem töröknek napkeletet leverő hatalma. A hős Zrinyi-lélek újra kardjára csapott és fölkiált: „Ne bánts a magyart!”

Barbár támad, barbár bánja és a barbarizmus sötét éjjelének rémes árnyai véresen buknak posványos mocsaraikba.

Szeretett ifju testvérem, magyar nemzetségből lelkeztél, magyar vér lüktet az ereidben, vitézi tűz ég a lelkedben és arra neveltünk benneteket, amit a helybeli zsidókórházban fekvő súlyosan sebesült magyar gazda atyjától hallottam: „Fiam, a hazáért semmiféle áldozat nem sok.” És arra, amit egy zsenge honvédhadnagy csatatéri naplójában olvastam: Győzelem vagy halál. Prorsum nungum retrorsum! Előre. A költő szerint hazánk „a bátrak hazája.”

A bátrak hazájában a hazaszeretet hősei, sohase hátráló vértanúi és szentjei teremnek.

A magyar vitézi hirtet megalapítani nem, csak fönntartani kell. Fiaim csak előre!

Isten áldásával, ki az erősek és hatalmasak lelke s gyámola. Egy becsületes székely atyafi irta szeptember 25-iki kelettel öccsének: „Mindenekelőtt ne feledd el, hogy neked a legjobb hadvezéred a gondviselő Isten és oltalmazó a Boldogságos Szűz. Fegyvereitek győzelmét csakis innen várhatjátok. Jusson eszedbe, hogy minden ősapád lelkét a vallásos érzés és a Szent Szűz tisztelete hatotta át. Ez oltalmaz a gyáva halálfélelemtől és megkétszerezi erődöt, hogy szükség esetén bátran és nyugodtan nézhess szembe a dicső halállal...”

Ezt izeni a legelső magyar ember a

király, a bölcsesség szavával és martiromság koszorújával ékes Ferencz József; ezt sutogja sirba hanyatlott, multtá omlott jövőnk: Ferencz Ferdinánd emlékezete, e vértől és könnytől ázott magyar föld szeretete, a magyar dicsőség és a honvédnév hagyománya, mely ágyudörgés és csatavillámlás közt született. Vértanúság keresztelte; örök büszkeségünk a multja s jelene és reménységünk a jövője...

Fiaim csak előre! Győzelem vagy halál. És megáld benneteket az Atya, Fiu és Szentlélek Isten és megoltalmaz Nagyasszonyunk, Mária!

A világháború.

Az oroszok kénytelenek visszavonulni.

Budapest, október 15. A Times pétervári tudósítója már egy egy október 3-ról keltezett tudósításban beismeri, hogy az orosz sereg Galiciában kénytelen visszavonulni a német és osztrák-magyar offenzíva elől.

A pétervári jelentés elsősorban konstatálja a németek előnyomulását Szilézia felől, majd így ír:

Miklós nagyherceg tervei ugyan nem ismeretesek, de bizonyosra vehető, hogy az oroszok ki fogják használni a Visztula melletti kitűnő defenzív vonalukat, ha az ellenség odamerészkedik. (Azóta már oda is merészkedett.)

Az ellenség tökéletes szétverése érdekében kívánatos, hogy az minél messzebb jöjjen operációs területétől, különösen a mostani időszakban, amikor az utak a seregek számára járhatatlanok.

Német győzelem Varsó alatt.

Budapest, október 15. Az Est-nek jelentik, hogy a németek Varsó alatt Grojec-nél összeütköztek az egyik orosz sereggel és azt megverték.

Az oroszok állásai Galiciában.

Bécs, október 15. (Budapesti Tudósító.) Az orosz harcfront nagy kiterjedése a Reichpost szerint a przemysli nagy orosz csapatfelvonulásoknak tulajdonítható. Az oroszok nagy erőket vonultatnak föl, hogy

a mi offenzívánkat bizonyos stádiumban visszatartsák és az orosz tréningbiztonságba helyezték. Ha sikerül, akkor az oroszok visszavonulása még a döntő ütközet előtt várható.

A fekete-tengeri flotta akcióra készül.

Konstantinápoly, okt. 15. Több egyhangzó hír szerint az orosz fekete tengeri flotta viselkedése aggasztó. A flottát az orosz tengerészeti kormány megerősítette és maga Grigorovics tengerészeti miniszter ment Sebastopolba, hogy megnézzék a fekete-tengeri hajóhadat és résztvegyen Sebastopolban az orosz admirálisok tanácskozásán. Grigorovics miniszteren kívül Petrov tengernagy és Vankovszki admirális a fekete-tengeri flotta parancsnoka vezette ezt a tanácskozást, a melyen sok magasrangú tengerésztiszt jelent meg.

A fekete-tengeri flottát a háború kitörésekor két nagy cirkálóval és négy nagy sorhajóval egészítették ki. Most tehát tíz csatahajóból, négy cirkálóból, igen sok torpedóromboló naszádból, torpedóüzőből, aknahajóból és tengeralattjáró naszádból áll a fekete-tengeri flotta.

Kihallgatás a királynál.

Bécs, okt. 15. A király ma délután hosszabb ideig tartó magánkihallgatáson fogadta Berchtold Lipót gróf közös külügyminisztert. Tegnap Krobotin Sándor

lovag hadügyminiszter voltak kihallgatáson a királynál. (Bud. Tud.)

Antwerpen kára.

Budapest, okt. 15. (Tud. cenz. táv.) Amsterdamból jelentik: A holland lapok azt a kárt, amit Antwerpenben a német bombázás okozott, tíz millióra s amit az angol szövetségesek az élelmiszerek elpusztításával idéztek elő, kétszázmillióra teszik.

Kína megegyezett az Unióval.

Bécs, október 15. A Reichspost jelenti Baseltől: A Baseler Nachrichten Pekingből orosz forrásból a következő hírt kapja:

Kína és az északamerikai Egyesült-Államok döntőbírósi szerződés leple alatt messzeható katonai és flottaegyezményt kötött. Mindkét állam kötelezte magát, hogy katonai fegyverkezéseiket teljes kontaktusban hajtják végre, hadseregük és flottájuk erősítését közösen vitatják meg, katonai intézményeik és eszközeik tökéletesítéséről pedig kölcsönösen értesítik egymást.

A burok lázadása.

Budapest, okt. 15. (Saját tud.) Egy kisebb damaraföldi esapattest lázadása miatt egész Délafrikában elrendelték a hadiállapotot. A lázadás vezetője egy bur ezredes. A nyugtalanság csak lokális természetű.

Az angol gyarmatügyi miniszter erről a lázadásról már hosszabb és kimerítő sürgönnyt kapott. A délafrikai Unio kormányzója a következőket jelentette neki:

Beyers generális visszalépésénél nyugtalankodások voltak észlelhetők. A foktöldi kolónja északnyugati részében Maritz ezredes vezetése alatt. A kormányzat elhatározta tehát, hogy felmenti a vezénylettől az ezredes. Bouwer őrnagy, akit e célból megbíztak, a lázadók fogságába esett, de nemsokára szabadon bocsátották a következő ultimátummal:

Ha október 11-éig Herzog, Devet, Beyers, Kaemp és Müller generálisok nem jönnek tárgyalások végett táborunkba, akkor az angol csapatokat megtámadjuk és az Unio ezen vidékének uraivá nyilvánítjuk magunkat.

Bouwer őrnagy kijelentette még, hogy Maritz csapatain kívül nagy sereg német katonája is van. Mindazokat a tiszteteket és katonákat, akik vonakodtak neki engedelmessédni, letartóztatta. Maritz elegendő fegyverrel, municióval és pénzzel rendelkezik.

Áruló angol tisztak a törököknél.

Budapest, október 15. A Südslavische Correspondenz jelenti, hogy a török hadvezetőség a Dardanellák elzárását megváltoztatja, mert bebizonyosodott, hogy a török haditengerészetnél alkalmazott angoltisztek az erre vonatkozó terveket elárulták.

A Seregek Urához harcászallás előtt.

Tisztavatás a hadapródiskolában.

Hatvankilenc kard száll ki hüvelyéből.

Az ünnepség tegnap a honvéd hadapródiskolában, a tisztavatás — az idén már második — egy széles, kerek mezőn a kék ég alatt, annyi nap óta először csillogó napfényben: valóban úgy tűnt fel, mint szárnyaló, zengő hymnus a Seregek Urához a táborba szállás előtt.

Ime, a kardom! Acélja tiszta, ellenség véreinek rozsdája nem érte még. Ime, a lelkem ég, eped a harcért, a gyáva kételkedés, elernyedés ólmos esője még nem hullott lobogó lángjára. Holnap, tán holnap már, Uram a mező lángba gyulad, a virág vérbe fulad, kezemből a kardom majd szikrákat hány az idegen vértelen s a szívek mélyébe keresi utját. Holnap, holnap már itt a nap: neked ajánlom Uram a kardom, a lelkem, a napot, a harcot: áldd meg, áldd meg! — imádkozta tegnap hatvankilenc csillogó szemű bátor lelkű immár zászlós fiatalember.

Az avatás reggel 9 órakor kezdődött a hadapródiskola kedves kápolnájában szent misével, melyet gr. Széchényi Miklós megyés püspök mondott Brém Lőrinc és Kozári Gyula segédlete mellett. A szent misén résztvettek a város előkelőségein kívül az avatandó hadapródok és a helyőrség tisztikara teljes számban. A szent mise alatt a hadapródok énekkara gyönyörű, lélekrázó szépségű néhány egyházi éneket adtak elő Resch Mihály karnagy vezetése alatt s szent mise végén kitörő lelkesedéssel énekeltek el a Hymnust.

Az istentisztelet végén már diszes közönség, a leányok százai várták a hadapródiskola nagy kertjébe levonuló fiatal katonákat. Mikor párosával elhaladtak a mosolygó, lelkesülő vendégek sorfala között s köszöngettek ide is, oda is: mindnyájok arcán, szemében égett a kedv, a rajongás pirja, fénye, mely az ünnepély végére kitörő, leírhatatlan érzéssé fokozódott és sas szárnyakon emelte a lelkeiket, lelkünket, szíveiket, szívünket fel az ég felé, a fénybe, ragyogásba entuziaszmusba. A fiatal kadétek harszó állott diszörséget a tisztjelöltek kisdéd csapata mellett.

Nemsokára lejött a kápolnából a kertbe gróf Széchényi Miklós megyéspüspök is, Belepotozky Kálmán v. b. t. t., ny. tábori püspök, Fetser Antal felszentelt püspök, Lukács Ödön tanácsos, Gyarmathy Viktor h. pénzügyi igazgató, a hadapródiskola tanári kara, a helyőrség s a város előkelőségei társaságában.

Kozáry Gyula honvédplebános ekkor a fiatal katonák arcéle elé lépett s gyönyörű beszédet mondott hozzájuk. A költői és

mégis hatalmas igazságoktól áradó, páratlan hatású beszédet lapunk vezércikkétől adjuk: mert e napon semmivel mélyebben bele nem kapcsolódhatunk az idők fenséges világába, mint e beszéd gondolatai által.

Mocsáry Károly százados segédtsízt a beszéd után felolvasta az arany parancsot

A folyó hó 15 én kelt 61. számú Rendeleti Közlöny (személyes ügyek szerint kinevezetnek: 1914. évi október hó 15-ével. 1914. évi október hó 15-től számítandó ranggal: A honvéhadapródiskola IV. évfolyamát végzett következő növendékek és pedig, a magyar kir. honvédséghez, a gyalogságnál zászlósokká:

László Szilviusz nagyszebeni 23, Markuleszku Dénes verseci 7, Bona Endre kolozsvári 21, Deák István szegedi 5, Pogány Ferenc pozsonyi 13, Ludányi Antal miskolci 10, Polovicsák Ödön kolozsvári 21, Taubner József nagyváradi 4, Kiss József besztercebányai 16, Dániel Béla szatmárnémeti 12, Rozsnyay János nyitrai 14, Fröhlich József nyitrai 14, Kovács András szegedi 5, Kostyál György terecsényi 15, Kazay Kálmán nagyváradi 4, Komlós Ferenc budapesti 1, Verner Ede budapesti 29, Merász József gyulai 2, Kémenes István dési 32, Futó Barna debreceni 3, Hüttner János Sándor kassai 9, Sáfány Iván nagykanizsai 20, Jakab Béla lugosi 8, Gó dányi Ernő szatmárnémeti 12, Schwager János verseci 7, Csepy Ede nagyváradi 4, Rafalszky László marosvásárhelyi 22, Szombathy Tibor szabadkai 6, Várady Emil budapesti 30, Mayer Sándor székesfehérvári 17, Kotzig Antal nagykanizsai 20, Fehér Zsigmond dési 32, Bárdos Árpád munkácsi 11, Kunovszky Emil soproni 18, Bolits Aladár lugosi 8, Kolozsváry Kiss Árpád szegedi 5, Herbay János nagyszebeni 23, rétyi Székely Béla brassói 24, Petrovits Pál marosvásárhelyi 22, Sümeghy Adorján kassai 9, Spindler Henrik besztercebányai 16, Szamohil Jenő pécsi 19, Wittenberger József verseci 7, Pintér Ferenc brassói 24, Geiger Gyula miskolci 10, Székely Pál nagykanizsai 20, Markaly Tibor debreceni 3, Szávich Sándor verseci 7, Jilly Károly nagyszebeni 23, Csiky László gyulai 2, Gérecz Gyula besztercebányai 16, Gödry Géza dési 32, Láday István nagyszebeni 23, Tolmács István budapesti 30, Zavilla János dési 32, Hupert János verseci 7, Kiss László dési 32, Tilesch György nyitrai 14, Petke Gyula brassói 24, Holtzer Gyula munkácsi 11, Papolezy Elemér szatmárnémeti 12, Kovács Árpád soproni 18, Sigmund Gyula szabadkai 6, Boross Gyula terecsényi 15, Korilly Jenő szabadkai 6, Csutaky Béla budapesti 29, Szegő Andor marosvásárhelyi 22, Jurikovszky József debreceni 3, László Károly marosvásárhely 22. honvéd gyalogezredhez

Egy kedves meglepetés van a parancsban a nagyváradi hadapródiskola számára: az első rangszámot László Szilviusz, nagyváradi hadapród nyerte el. Máskor nagy, hatalmas versengés szokott folyni a pécsi s váradi kadétek között: most az óriás idők zaja elnyomja ennek az intimitásnak a halk zenéjét.

Parancs olvasás után a már ifju zászlósok előmondás után letették hűség esküjüket.

Végül Helmár Ágost százados, iskola-parancsnok bucsúztatta el a következő be-

Nagyváradi Vasöntőde és Gépgyár Részvénytársaság

Nagyvárad, Össi-tér.

Gazdasági gép-, eke- és keskenyvágányu vasutak gyára; vasszerkezetek, közlő-művek, gépjavitó-műhely, műszaki-iroda.

Telefon 340. sz.

széddel az iskolából a haremzöre lépő ifjakat.

Uraim! Két és fél hónap mult el azóta, hogy 58 derék növendékünket az intézet áldásával küldtünk a harctérre: nem egy közülük vérrel váltotta be akkor tett ígérését: „Életünket és vérünket a királyért!” Fialat bajtársaim! Kedves volt növendékeim! Midőn én és a tanári kar ime rövid időn belül másodszer bucsuzunk reánk bizott kedves fiatal barátainktól, reánk bizott fiainktól, hogy az intézet áldásával adjuk át az életnek, magas szent hivatásuknak, ezt azon nyugodt lelkiismerettel és biztos meggyőződéssel tesszük, hogy önök az intézet falait, katonai bölcsőjüket, mint vallásosan erkölcsös királyhű és hazafias, bátor, művelt és önértetes hazafiak hagyják el. Uraim! Szívükbe vésett jel-szavuk: „Istennel trónért és hazáért” az utolsó lehelletig vezérelje önöket. Ennek megerősítésül rántsuk ki kardunkat és kérjük az Egek Mindenható Urát, hogy szeretett ősz királyunkat és seregeit az igazságért való küzdelemben győzelemre vezesse. Legfelsőbb hadurunk I. Ferenc József apostoli királyunk Eljen! Eljen! Eljen!

Beszéde végén leirhatatlan lelkesedéssel mint egy óriás kebelből fakadt kiáltás zugott fel a katonák s a jelenlévők ajkáról: Eljen a király! s mintegy villámhasításként csilantak meg a kardok acéljai a napfényben s utána lélekből szabaduló érzéssel, minden sejtünket megremegtető áhitattal csendült meg az ének:

Isten áldd meg a magyart!

Az aranyos napfény játszott a kardok fehér pengéjén, a füstöl felfigyelt az énekre a halk szellő csendesen áhitattal szállt a legszentebb melódiával, az emberek fedetlen fővel állottak s érezték, hogy nincs közöttük egy is, aki most az ellenség eldördülő ágyuja előtt ne mondta volna azt: magyar vagyok!

A kis kadétkok, az alsóbb évfolyamok növendékei még diszmenetben elvonultak az új zászlósok előtt: csakójukon a tölgyfalevél ingott lengett, izmaik pattantak a ruganyos lépésektől, arcuk rózsás volt a lelkesüléstől, a Seregek Urához a táborba szállás előtt mondott ima áhitatától.

Az ünnepély után

a honvéd hadapródiskola vendégül látta a vendégeket, a tiszti küldöttségek és a polgári hatóságok tagjait villásreggelire, melyen az ujonnan felavatott hadapródok is részt vettek. A villásreggeli alatt a honvédszenekarnak Nagyváradon lévő különítménye játszott. Bozóky Gyula százados a következő magas röptü pohárköszöntőt intézte az új zászlósokhoz:

Kedves fiatal bajtársak, szeretett magyar testvéreim!

Mielőtt távoznátok ez intézet megszokott kedves falai közül, még egyszer összegyűltünk, hogy régi magyar szokás szerint pohárral a kezünkben mondjuk és mondjatok bucsut egymásnak.

Mindnyájan átérezzük a világtörténelmi nagy idők orkánjának mindent megrázó hatalmas erejét, mely máról holnapra népeket és országokat seper el a föld felszínéről, hogy azután a véres és borzalmas romokon egy erkölcsösebb és szilárdabb alapon nyugvó boldogság és kultúra fakadhasson!

Azonban még e nagy események forgatagában is mély megilletődés vesz erőt rajtunk most a mikor elérkezett a bucsu órája!

Ti egészen rendkívüli viszonyok között távoztok az intézetből egy teljes évvel hamarabb, mint rendes békés viszonyok között! Ti, ugyszólván a gyermekszobából egyszerre és minden átmélet nélkül léptek ki az élet-

nek igazi küzdőterére, hogy karddal kezeitekben küzdjétek a kulturáért, az igazságért és az ezredéves Magyarország jövődő boldogságáért!

Ti nektek fiatal bajtársaim nem ad a sors időt arra, hogy az anyaintézetből kilépve az élet küzdelmeire magatokat fokozatosan és előjáróitok gondos apai vezetése mellett elkészíthessétek és hogy a hadi fádalmak elviselésére a testet és lelket kellőképpen edzhesseitek. Ti még csak 10 napig élvezhetitek a gondtalan élet örömeit szerető szüleitek és hozzátartozóitok körében és azután ti is a haremzöre mentek küzdeni vitéz hadseregünk soraiban, mely már annyi sok hervadhatlan babért aratott az ádáz küzdelmek hevében.

A ti testeiteket a harcmező fádalmái és nélkülözései fogják majd megedzeni, lelkeiteket és sziveiteket pedig a csaták főségesen borzalmas fergetegei fogják megacélozni! Ti még a hétköznapi élet küzdelmeit sem próbáltátok meg, hiszen mint egészen fiatal gyermekek léptetek be három évvel ezelőtt az intézetbe, mely nektek bőséggel nyújtotta a testi, szellemi és lelki javakat. A megpróbáltatások és nélkülözések súlyos terhe még nem érintette fiatal vállaitokat, de el kell készülnötök arra, hogy talán már a legközelebbi hetekben teljes súlyával fog mindez reátok nehezedni!

De bármily súlyosak legyenek is e terhek, nélkülözések és fádalmak, nektek nem szabad összeroskadnotok ezen terhek sulya alatt! *Ti nemcsak magatokért, hanem azoknak a harcosoknak az életéért is felelősek vagytok, kiknek vezetése majd reátok bizatik. Soha ne tévesszétek szem elől, hogy ti a csatatéren nem arra vagytok hivatva, hogy a pusztá fegyverekkel harcöljtok, hanem igenis arra, hogy minden tudásotokat, szellemi, testi és lelki erőtetek latba vessétek a reátok bizott kis csapat győzelmé érdekében. Nektek kell elől járni a jó példával még a legválságosabb helyzetekben is! Bármily nagyok is legyenek a fádalmak és nélkülözések, nektek nem szabad elcsüggednetek, hanem még akkor is a legjobb példát kell, hogy mutassatok a legénységnek, hogy a csüggedőket új bátorságra élesszétek és lelkesítsétek.*

Nektek lelkesedni és lelkesíteni kell, az utolsó csepp véretekig és az utolsó lehelle- tetekig. Ne feledjétek el azt a nagy igazságot, hogy a milyen a parancsnok olyan a csapat! mert minden csapat úgy engedelmeskedik a mint neki parancsolnak!

A lelkesedéssel csodákat művelhetünk, de a csüggedés képes egy egész hadsereg ellentálló erejét aláásni és megtörni!

Néhányan tanui voltatok a mult hetekben annak, a mikor a harctérről sebesülten hazajött egy volt tanárotok elbeszélte, hogy Rawa-Ruskánál, mint rohanták meg a magyar fiuk harc dállal ajkaikon a tulnyomó ellenséget és mint csendült föl több ezer torokból a szép holdvilágos éjjelen a sikerült roham után az Isten áld meg a magyart!

De emlékezzetek vissza arra a Szárd hadseregére is melyet Benedek ezredes 1849-ben Mortarában egyetlen zászlóaljával megfutamtott amaz emlékezetes estén!

Magasztos szép, de nagyon nehéz feladat vár reátok kedves fiatal barátaim! melyet csak akkor fogtok sikeresen teljesíthetni, ha az Ur Isten áldását és hathatós segítségét kéritek nagy munkáitokhoz!

Lebegjen szemeitek előtt áldott jó öreg királyunk példája a ki csupán a rendíthet- len mély vallásosságának köszönheti, hogy össze nem roskadt a felséges családiát ért rettenetes csapások és megpróbáltatások iszonyatos sulya alatt! A július hó 28 án Isehlből kibocsájtott manifesztumát is a legmélyebb vallásosság hatja át, melyet e szavakkal végez:

„És bízom a Mindenhatóban, hogy fegyvereimnek adjá a győzelmet.”

És csaknem egy időben ezzel ott lát-

tuk Berlinben a germánok hatalmas császá- rját a mint beszédet intéz népéhez, mondván: most pedig menjetek templomaitokban boruljatok térdre az Ur előtt és kérjétek szá- munkra a győzelem babérját! És azóta is hányszor láttuk térdre hullni alázatos szív- vel a hatalmas fejedelmet az Ur színe előtt, hogy hálát adjon a nagyszerű sikerekért!

Higgyétek el kedves fiatal barátaim, hogy a rendíthetlen mély vallásosság, az Ur Istenbe és a tulvilági életbe vetett megdönt- hetlen hit képezi alapját az összes katonai és hadi erényeknek!

A háboru horzalmái olykor rettenetesek, de sohasem lehetnek a nélkülözések és szen- vedések oly nagyok, hogy az igazi vallásos- ság erőt ne adna nekünk azok elviselésére! Ne feledjétek, hogy a test meghalhat, de a lélek soha: A vallásosság a léleknek táplálója, a lélek pedig testünknek, illetve tetteinket irányítja! Erősítsük és táplál- juk tápláljuk tehát lelkeinket szüntelenül, hogy nagy tetteket hajthassunk végre, mert csak a szívós kitartás és a nagy tettek hozhatják meg seregeinknek a győze- lem dicső babékoszoruját! Kövessétek Vil- mos német császárnak immár általánosan ismert intését, melyet katonáihoz intézett, mondván: „szemeiteket az égneek, ökleiteket pedig az ellenség felé fordítsátok!

Szíveljétek meg fiuk jól ezen meggyő- ződésből, szívem és lelkem legmélyéből fa- kadó igaz szavaimat és meglátsátok, hogy mily erőseknek és legyőzhetetlennek fogjá- tok érezni magatokat, még a legnehezebb helyzetekben is! Ha ily legyőzhetlen fegy- verekkel indultak a harcba, úgy igazán nem féltelek benneteket és igazán örömtől rep- deső szívvel mondom nektek bucsut! Menje- tek fiuk Isten nevében és izzó lelkesedése- tekkel és fiatal erőtetek teljes megfeszítésével segítsétek nemzetünk igaz ügyét a győze- lemre.

A beszédet kitörő lelkesedéssel fogadták. Az a nemes tűz, mely Bozóky százados be- szédét átnatotta, átragadt az egész hallga- tóságra, mely percekig tapsolt és éljenzett; végül a Himnuszt énekeltek el.

A villásreggeli közben érkezett meg Csanády altábornagyné gyönyörű bokréája, melyet az ujonnan felavatott zászlósoknak küldött meleg sorok kíséretében. A zászló- sok a bokréta virágait szétosztották maguk közt s azokkal vonulnak a csatatérre.

Frigyes főherceg távirata.

Délben megérkezett Frigyes főherceg következő távirata:

T Á V I R A T.

(Állami távirat azonnal kézbesítendő.)

A m. kir. nagyváradai honvéd hadapródiskola

Nagyvárad.

S S k k uk res tel Abetr. Abt. 102—3046 68 15—10 10 h. 15 I.

Bajtársi szívvel legmelegebben üdvözlöm fiatal harcosainkat, kik fenkölt hadurunk kegyelméből oly szerencsések, hogy győzelmes zászlainkhoz bevonulhatnak. Tisz- tikaunknak a jelen nagy napjai- ban ujjólag megpecsételt ősi ha- gyománya a törhetetlen hűség és hősi vitézség és meg vagytok győ- ződve, hogy fiatal bajtársaink is azon lelkes és szent fogadalom- mal sietnek az ellenség elé: Csá- szárunkért, királyunkért és ha- zánkért győzünk vagy halunk:

Frigyes főherceg

gyalogsági tábornok hadsereg főparancsnok.

Erre az új zászlósok a következő választáviratot küldték:

Ő császári és királyi Fensége Frigyes főherceg gyalogsági tábornok, hadsereg-főparancsnok urnak

Hadsereg főhadiszállás.

Fenségednek lelkes szavait, mellyel minket életünk e nagy és emlékezetes napján kitüntetni kegyeskedett, mindnyájan kitörő izzó lelkesedéssel és hódattal fogadtuk. Alig várjuk azt a pillanatot, amikor majd hön szeretett agy uralkodónk vitéz hadseregének nagyszerű haditetteiben mi is aktív résztvehetünk és osekély erőnkhez mérten szent lelkesedésünk, valamint minden tudásunk latba vetésével mi is hozzájárulhatunk a végleges győzelem kivívásához. Isten áldását kérjük Fenséged további sikeres működéséhez.

A nagyváradi honvéd hadapródiskolának ma felavatott hatvankilenc zászlósa.

A növendékek ezenkívül Őfelségét is üdvözölték, de a válasz nem érkezett meg.

Ezernégyszáznegyvenhárom munkanélkülit helyeztek el a kirendeltség.

Ipolyi Kellner Gyula akciója.

Még a háboru kitörése kezdetén történt, hogy a vármegye egyes járásaiban a beszüntetett ipartelepekről tömegesen távoztak el a munkások. Ezeknek a szerencsétlen embereknek köztudomás szerint minden vagyonunk egy fából összetakolt házikó. Minden keresetük abból áll, amit az ipartelepeken szereznek. Érthető tehát, mily szomorú helyzetbe jutottak ezek a családok, melyek tagjai ugyszólván a kenyeret veszítették el.

Alig jutott azonban köztudomásra a munkásokat fenyegető veszedelem, már Ipolyi Kellner Gyula a földművelési min. kirendeltség vezetője, megkezdte akcióját, mely hivatva volt megmenteni ezer és ezer családot. Különösen sok munkanélküli volt a vaskóhi járásból.

A földművelésügyi kirendeltség vezetője statisztikát készített a munkanélküliekről és pedig a munkások minősége szerint. A statisztika alapján aztán a kirendeltség vezetője az egész országban kísérletezett a munkások elhelyezése iránt. Az akció sikerrel járt s erről tegnap külön jelentésben számolt be a kirendeltség vezetője Fráter Barnabás alispánnak. A jelentés szerint a vaskóhi járásból 1032, az élesdi járásból 256 és a margitai járásból 155 munkást sikerült elhelyezni.

A munkások nagyrészt Bács-Bodrog-megyében helyezték el. A férfiak a fuvardíjon kívül napi 3 koronát, a nők pedig napi 2 koronát kapnak. Sok biharmegyei munkás jutott a Dunántulra is. Azok a munkások, akik gazdaságban nyertek alkalmazást, a fenti napidijaknál magasabb összeget is kapnak.

Eddig összesen 1443 munkás nyert kenyeret Ipolyi Kellner Gyula akciója folytán. A kirendeltség vezetője különben bejelentette az alispánnak, hogy a munkanélküliek nagyrészt elhelyezte, egyelőre a további elhelyezés a rendes munkasközvetítői uton halad tovább.

A szerajevói tárgyalás.

Szerajevó, ok. 15.

Grabes vallomása folyamán a következőket mondja: A Belgrádból való távozáskor Ciganovics két levelet adott át Principnek, egyet a sabáci őrnagynak és egyet a losnicai határrendőrségi kapitánynak címezve. Popovics őrnagy Sabácban fogadta az összeesküvőket és azt mondta nekik, hogy ő is épp most tért vissza Belgrádból, egyben ellátta őket Losniciába szóló mérsékelt áruvasuti jegyekkel.

Losnicában az összeesküvőket a határrendőrségi kapitány fogadta és tovább irányította; elővigyázatosságból Principet és Grabest a fegyvereket Crbics szerb pénzügyőr segítségével a Drinához, Cabrinovicsot pedig Grabes utlevelében Krisvornikba. Ugy Milovics, mint Milosevics, aki később csatlakozott hozzájuk, látták Principet és Grabest fegyvereit, de sem Princip, sem Grabes nem tettek neki említést a merényletről.

Toput közelében Milovics és Milosevics eltávoztak, hogy meggyőződést szerezzenek arról, nincs-e veszély a közelben. De nem sokára visszatértek Cubrilovicsossal, mire aztán végleg eltávoztak. Cubrilovics megkérdezte, hogy a bombák és a fegyverek a Ferenc Ferdinánd trónörökös elleni merényletre szolgálnak-e. Az összeesküvők erre igennel válaszoltak. Cubrilovics erre oldalzsebébe rejtette a fegyvereket és az összeesküvőket Kerovics paraszt házába vitte.

Cubrilovics utasítására Gyepanovics az összeesküvőket kocsin Tuzlába vitte. Ciganovics még Belgrádban figyelmeztette az összeesküvőket, hogy Tuzlában egy Jovanovics Misko nevű jó szerb lakik. A parasztok a fegyvereket Jovanovicsához vitték, aki az összeesküvőket Tuzlában a Srbska Citanicában várta, ahol megállapodtak a fegyverek őrzésére és továbbszállítására vonatkozólag.

A fegyvereknek Tuzlából Szerajevóba való szállítását és az összeesküvőknek Szerajevóba való utazását illetőleg Grabes egyenlően vall Principel. Szerajevóban a három összeesküvő többször találkozott Ilic Danilóval, akinél a fegyvereket elhelyezték és megbeszélték, hogy miként hajtsák végre a merényletet.

A merénylet napján Ilic kiosztotta a bombákat és fegyvereket az összeesküvők között. Grabes a Carejav-Zsupryán foglalt állást, hogy az esetleg a konakból automobilon visszatérő főhercegre lőhessen. Amidőn az első bomba robbanását hallotta, elhagyta helyét és Principet kereste, akit azonban a nagy tolokodásban nem talált meg. Nem sokára ezután két revolverlövést hallott és villámgyorsasággal terjedt el a trónörökös halálának híre.

Grabes erre menekülni próbált Paleba, majd Raca ba, ahol azonban a Szerb-Visegrád-felé vezető uton letartóztatták. Ő is el volt tökévelve, hogy Ferenc Ferdinánd trónörökösöt megölje. Tettéknek oka egyedül a nagy-szerb eszme volt, amely eszme megvalósításának. — Belgrádban nyert értesülése szerint — a trónörökös állott leginkább utjában. Az egész vállalkozás feje Princip volt.

Végül azt vallja Grabes, hogy az összeesküvők bombái a kragujeváci arzenális bombáihoz hasonlítottak.

Ilic Daniló, a következő vádlott, siralmas egy alak. Falusi néptanító volt, majd hivatalnok Szerajevóban, a szerb nemzeti banknál.

Az elnök kérdésére elmondotta, hogy Princip jó barátja volt, a kinek politikai nézeteit osztotta. Áprilisban levelet kapott Belgrádból. Princip azt írta benne, hogy meg fogják ölni a trónörökös Szerajevóban, ő szerez hozzá fegyvereket Belgrádból, de Ilic iparkodjék segítőtársakra szert tenni. Vállalkozott rá. Később értesítette őt Princip, hogy a bombák és a pisztolyok már Tuzlán vannak Jovanovics Misko kereskedőnél.

Elutazott tehát Tuzlába, de nem merte át venni a neki szánt bombákat és a browningot, mire abban állapodtak meg, hogy Jovanovic juttatja el azokat Szerajevóba. Így is történt. Jovanovicsal Doboljban találkozott, együtt utaztak Szerajevóba és itt Ilic elrejtette a bombákat szobájában, a melyben együtt lakott Principel.

Bevallja, hogy Szerajevóban ő magyarázta el két társának, a kiket ő nyert meg a terv számára, miképpen kell a bombákkal bánni.

Cubrilovics Vasó

az ötödik vádlott. A szerajevói gimnázium hatodik osztályos tanulója volt a merénylet idején. Dicsekszik vele, hogy lelkes szerb nacionalista s az volt az ideálja, hogy a délszlávok mind egyesüljenek és alakítsanak egy nagy Szerbiát.

Nincs kolera a lakosság között.

A főorvos megnyugtató jelentése. — A járványbizottság ülése.

A gyors és buzgó körültekintéssel, szakudással és kellő szigorral végrehajtott óvintézkedéseknek, amelyeket a fenyegető kolera veszedelem ellen dr Mayer László városi főorvos a baj fellépte után nyomban elrendelt, szerencsére meg van a kellő eredménye s minden valószínűség szerint elkerüli a kolera járvány Nagyváradot.

Sokan talán tulszigorúnak találták a főorvos sokirányú óvintézkedéseit, de most már örömmel látjuk, hogy sikerült a kolerát annyira izolálni, hogy az első három polgári egyéneken kívül az utóbbi nyolc nap alatt egyetlen újabb kolera megbetegülés sem fordult elő Nagyvárad város lakossága között.

A járványbizottság tegnap, esütörtökön délelőtt ülést tartott Komlóssy József g. tanácsos elnöklete alatt. A gyűlésen jelentek meg: dr Mayer László v. főorvos, dr Popovits Miklós, Halász Gyula, Stark Gyula, Gerő Armin, dr Nemes Aron és Rendes Vilmos.

Komlóssy József elnök bejelentette a járványbizottságnak, hogy az új kolera barakk építésére meghirdették az árlejtést. Több ajánlat érkezett be s a 16000 koronára tervezett barakkra a legolcsóbb ajánlat 13900 korona.

A főorvos jelentése.

Ezután dr Mayer László városi főorvos terjesztette elő terjedelmes jelentését. E szerint az elmúlt hét közepén 17 pozitív kolera eset volt Nagyváradon, míg mostanig 27 kolera pozitív betegséget konstataáltak, akik közül 5 halt meg. A koleragyanus betegek a

járványkórházba szállították. Jelenleg 288 katonán van megfigyelés alatt és pedig a járványkórházban 123, a velencei közs. iskolában 156. Ezek közül 10 vérhasban szenved. Örömmel konstatálja a főorvos, hogy a város lakossága között egy sem lett kolerás-beteg a múlt héten.

Indítványozza a főorvos, hogy akik kolerásokkal érintkeztek s nem Nagyváradon lettek megfigyelve, az előirt 5 napi megfigyelésen kívül még további 5 napig, azaz összesen 10 napi megfigyelés alá vétessenek.

Egy vonatkisérő és egy helybeli népfőlkelő kolerás lett, mivel 21 vonatkisérő a népfőlkelők közzé lett bocsátva.

A főorvos és a katonai állomásparancsnokság abban állapodtak meg, hogy az összes népfőlkelők 5 napi megfigyelés alá vétetnek s az egyik járványorvos mindennap megvizsgálja őket. Elővigyázatból a Hármastúta 18. sz. házában levő maródi szobát bezártatták.

A Rulikovszky-uti honvéd kaszárnyában 800 népfőlkelő között 2 kolerás és 14 koleragyanus észleltetett.

Ujabbán tegnap 12 koleragyanus helyeztetett el a kórházban, akik részint a laktanyából, részint a vasuton érkeztek.

Meleg elismeréssel emlékezik meg a főorvos a járványorvosokról: dr Grósz Samu, dr Ertler Mór és dr Dénes Ignácra, akik nagy buzgalmat fejtettek ki a járvány elfojtása körül. Indítványozza, hogy a járványorvosoknak jegyzőkönyvi köszönetét fejezze ki a járványbizottság.

A városi vízvezeték vizét megvizsgálás céljából felküldték a budapesti bakteriologiai intézetnek.

Felemlíti a jelentés, hogy a v. főorvos kolera ellen immunisáló bakteriumot kért a belügyminisztertől. A miniszter küldött is 100 személyre való oltó szert, amelylyel elsősorban az orvosokat, ápolókat és a fertőtlenítőket oltják be.

Bemutatta a belügyminiszter rendeletét, hogy oly helyeken, ahol a lakosság között nincsen kolera megbetegedés, az olyan helyeken az iskolákat meg kell nyitni. Indítványozza a főorvos, hogy Nagyváradon az iskolákat október 26-án nyissák meg. Kivétel csak a Tisza Kálmán téri községi leányiskola és a váradi velencei községi iskolát, amelyek továbbra is megfigyelő helyek maradnak.

Mivel a katonaságnak szüksége van tartalék-kórházra. A főorvos legegyszerűbbnek tartaná a tartalék-kórház részére a vasuti üzletvezetőség helyiségeit. Ide helyeztetnének el azon betegek, akik az 5 napi megfigyelésen már keresztül estek. Legcélszerűbbnek tartaná, ha ez ügyben átírnának a katonai parancsnoksághoz.

A főorvos jelentéséhez hozzászóltak többen.

Dr Popovics Miklós felveti azon kérdést, hogy nem lehetne-e az iskolákat előbb megnyitni?

A bizottság az iskolák megnyitását október 26-ára határozta el.

Gerő Armin szólalt fel ezután. A főorvos jelentéséért elismerését és háláját fejezi ki, mert az bizalmat és megnyugvást kelt. Indítványozza, hogy dr Mayer László főorvosnak odaadó, erélyes és nagy tudást mutató gyors intézkedéseért, buzgó működéséért a bizottság jegyzőkönyvi köszönetét fejezze ki.

A járványbizottság a tiszti főorvos előterjesztéseit helyeslően vette tudomásul; indítványait, a Gerő Armin indítványával együtt egyhangulag elfogadta. Ezzel véget ért az ülés.

x **Három liter** családi rumot készíthet bárki pár perc alatt teához, a Farkas-féle **Rumkivonattal**. Ara utasítással 50 fill. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogáriájában Rákóczi-ut 7-B. Telefon 13-02.

A női kereskedelmi iskola megnyitása

A főigazgató értesítése.

Szeptemberben a többi tanintézetek évfolyamával együtt megnyitott Nagyváradon a női felsőkereskedelmi iskola első évfolyama is. Az iskola a tanítványok szép száma után itélve, igen életképes és fontos hivatást betöltő intézménynek fog bizonyulni.

Az iskola főigazgatója tegnap a Kereskedelmi Csarnok elnökségéhez a következő átiratott intézte:

A Nagyvárad Kereskedelmi Csarnok tekintetes Elnökségének.
2425-1914. sz.

Tekintetes Elnökség!

A nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur f. évi szeptember 17-én 121.843. szám alatt kelt rendeletével a Kereskedelmi Csarnok kérelmére a kereskedelemügyi miniszter ural egyetértően engedte, hogy Nagyváradon női felső kereskedelmi iskolát létesítsen.

A folyamodó testület ezt az iskolát, illetve egyelőre annak alsó osztályát az 1914-15. iskolai év kezdetével szabályszerűen megnyithatja oly feltétel alatt, hogy ennek az iskolának megfelelő fenntartásáról elvállalt iskolafenntartói kötelezettségből kifolyólag, saját erejéből tartozik gondoskodni.

Ehhez képest köteles az iskolát megfelelően szervezni, célszerűen elhelyezni, felszerelni és felszerelni.

Képek Szigetről.

— Kiküldött tudósítónktól. —

Máramarossziget, október 10.

Bárha a kozákok már elvonultak Szigetről, még ma is van belőlük elég itt: hál' Istennek, csak fogoly. Gyakorta hoznak két-töt-hármat erős fedezettel s kísérik őket a főtéri kaszárnyába. Igazán valamennyien szép szál legények s a doni kozákok egészen szimpatikus alakok is. Arcuk szőkeségéből magas íves homlokuk alól csillog tiszta szemük. Ruganyos könnyűséggel lépnek még a fogságban is. Határozottan intelligencia sugároz az arcukról. Annál borzasztóbb, ijesztőbb, leirhatatlanabb a másféle kozák. Egész zsánerük más. Sötét, bozontos hajuk, villogó, mord tekintetük, lelógó, esapzott bajuszuk valami embertelen. Láttam belőlük egyet, de az ember még látásukra is borzad.

De nemesak ember foglyaik vannak. Ép most hoztak egy szállítmány elfogott lőszert. Három tábori konyha, több lőszerkocsi s már előbb 4 ágyu. Ezeket mára már átalakították a mi használatunkhoz s holnap talán már a saját ágyuk tüzétől menekül a kozák. A konyhák körülbelül olyanok mint a mieink, csak hogy egyetlen fazék van benne, egy ételt lehet vele főzni, nem úgy mint a miénken. Egy fél órai munka után olvashatok néhány sor írást, az ágyuk lőszerkocsiin.

Igazán munka kellett hozzá míg előkaparhattam a betüket, úgy be voltak ázva, lepve sárral, szeméttel. De így is nehezen megy a betűzés, mert különben is hadi lábon állok még cyrill krix-kraxokkal.

2 Sz I Zs B I K B
K Zs B I N K A P I

Tartozik továbbá a tanári személyzet alkalmazására, az iskola tanulmányi és adminisztratív igazgatására, működésére és felügyeletére nézve az 1915. évi augusztus hó 20-án 44001. szám alatt kelt miniszteri rendelettel kiadott szervezeti szabályokat és általában a felső kereskedelmi iskolákra vonatkozó összes érvényben levő rendeleteket követni.

Végül tartozik a leány növendékek női felügyeletéről is gondoskodni.

A női felső kereskedelmi iskola alsó osztályába csak a felsőbb leányiskola, gimnázium, reáliskola, vagy a polgári iskola negyedik osztályát sikerrel végzett növendékek vehetők fel.

Ily minősítést igazoló bizonyítványok hiányában felvételi vizsgálat nem engedhető meg.

Az idézett rendelettel a nagyméltóságú Vallás- és Közoktatásügyi m. kir. miniszter ur e társulati jellegű iskolára nézve a felügyeletet és működésének ellenőrzését alulírottira bízta.

Midőn erről a tekintetes Elnökséget tisztelettel értesítem, egyben kérem, hogy a szóbanlevő iskola igazgatóját utasítani sziveskedjék, mikép az iskolára vonatkozó jelentéseit, felterjesztéseit minden egyéb iskolától teljesen elkülönítve, mindenkor a szabályszerű módon és időben terjessze fel hozzám.

Teljes tisztelettel

Budapest, 1914. október 8.

Dr Schack Béla,
kir. főigazgató.

áll egyikén orosz betűkkel s utána igazán olvashatatlan jegyekkel egész hosszú litánia. Nem tudom mit jelenthetnek a fenti rövidítések is. Mert azok. A szekerekből előkerül tömérdek lom, egy sereg rabolt holmi s köztük három pár fehér selyem női bálipipó. Istenem, Istenem!

Már ebből látszik, hogy bizony ők nem valami kiméletesen viselkedtek Szigeten, holott a legszigorubb parancsban volt kiadva, hogy harácsolni sehol semmit nem szabad.

Legkevesebb negyven házat néztem meg s beszéltem egy sereg emberrel, aki átélte az inváziót. A kultur palotától az adóhivatalig. Miskolczy erdőtanácsos lakásától a Máramarosszigeti takarékpénztár igazgató helyettesének szalonjáig, Girtyik István szolgáló szobájától Opre Demeter cigány vityilójáig sokat láttam, sok rombolást.

Ime bemutatom Szabó Elemér főügyész lakását: Négy-öt üveges-szekrény ajtaja betörve, mi van bennök? Könyvek széttépve a földön hevernek; ágyak, asztalok összeborogatva, a függönyök körül letépve, a szőnyegek a legundokabb módon bepíszkítva nem egy helyen, szétszórtva minden. Jó, hogy ilyen kárt nem mindenütt tettek.

De ilyen zsánerben dolgoztak mindenütt. Az urnál és parasztnál egyaránt. Ha otthon volt a gazda, vele vétették elő, ami volt, ha elmenekült, ők maguk láttak mindenhez. Mindent elmozdítottak helyéről, minden fiókot kirántottak rekeszből. Aranyat és ezüstöt kerestek mindenütt, a fehérneműt csak kihányták, szétszórták. Valóban gázoltam a szétszórt holmi között. A pozitív kár azért

nem tulságos nagy. Pénzt és értéket nem igen találtak, mást meg nem szedtek össze tehernek.

Azért a kozákság, a katonaság nem is rabolt. Csak borogatót; ezt az emberek mondják, akikkel megtörtént. Ellenben a hadak nyomán járó csőcselék az garázdálkodott. Az lopott, az pusztított, az ülte orgiáit.

Voltak árulók, akik vezették maguk a katonát, hogy itt és itt pénzt, ékszert kapnak, s amit azok szétszórtak, azt ők, a csőcselék szedte össze, hordta el falujába. Ma csak egy csoportban hoztak be a csendőrök 123 ilyen zsírványt s utánok 27 megrakott kocsival rabolt holmit. És ilyen exportok, kisebbek nagyobbak, egymást érik a városba négy felől futó országuton. A csendőrség azonban a városban maradt gyűlések gyanúsak között is szét fog nézni, mert ezek is sok bünt követtek el. Már az orosz seregek kamarai fogadásánál megkezdtek ezek a fosztogatást s még ezalatt feltörték két boltot: a megszállás alatt pedig versenyt garázdálkodtak a többi gézen-guzzal.

..HIREK..

* **Katonai kinevezések.** A Tereziánium katonai akadémia végzett növendékei közül hadnagyokká nevezte ki Őfelsége a cs. és kir. hadsereghez: Hidegvölgyi Buza Arisztidot a 7-ik és ns. Gozani Arthurt az 1. sz. huszárezredhez. A mödlingi műszaki katonai akadémiából: Hegedüs Vilmost és Kovács Jánost a 19-ik tüzérezredhez. A m. kir. 2-ik honvéd huszárezredhez: Kövendy Gyulát, Hamar Miklóst és Teleky Lászlót. A m. kir. 8. honvéd ágyuzezredhez Stagl Károly, Nyárády Zoltán, Árvai János és Polónyi Lajos akademikusokat. A m. kir. honvédelmi miniszter pedig a honvédhadapródiskolák IV. évfolyamát végzett növendékei közül Taubner Józsefet, Kazay Kálmánt, Csepely Edét, Lovász Bódogot és Gubicza Eleket a m. kir. 4-ik honvéd gy. e.-hez zászlósokká nevezte ki.

* **Kitüntetés.** Ő Felsége Frint Albert 37. sz. gyalogezredbeli hadnagynak, az ellenség előtti hősiesség magatartása elismeréséül, a katonai érdemrenddel a hadi ékítménnyel adományozta.

* **Diszes esküvő.** Tegnap délelőtt tartotta szűk családi körben esküvőjét Hagedorn János magyar királyi államvasuti gépészmérnök Rimler Irén Emilia urhölgygel, néhai id. Rimler Károly volt nagyváradi ágostai ev. lelkész nagyműveltségű leányával, Rimler Károly polgármester nővérével. A diszes esküvő a helybeli ág. ev. templomban, nagyszámú előkelő közönség jelenlétében folyt le. Az esketést Materny Imre ág. ev. lelkész végezte s remek beszédet intézett az új párhoz. Násznagyok voltak a menyasszony közeli rokonai: Rimler Gyula és Szabó Ákos kir. pénzügyi titkár. Városunk előkelő közönsége elhalmozta szerenese kívánataival az új párt.

* **Borzalmas gyilkosság Erköbölkuton.** Tegnapra virradóan borzalmas gyilkosság történt a székelyhídi járás Erköbölkút községében. A kis község legjobb módú gazdáját Dormány Eleket több késszurástól megsebezve halva találták lakásán. Az öreg gazdálkodó teljesen egyedül lakott házában. Tegnap reggel hiába várták

a szomszédok, hogy ki jön a gazda. Dél felé többen bementek a lakásba, ahol borzalmasan összeszurkálna, nagy vértócsába halva találták. Az esetet azonnal bejelentették a csendőrségnek, mely megindította a vizsgálatot.

* **Uj színházi ujság.** A Szigligeti-színház fennállása óta minden idényben megvolt a közönségnek a maga jól-rosszul szerkesztett színházi ujságja. Dacára a jelenlegi nehéz körülményeknek a közönség az idén sem fogja nélkülözni a színházi ujságot. A kellemes szórakoztatást és sok élvezeséget ígérő lapot az idén a Tiszántul egyik belső munkatársa Bódogh Hilf László fogja szerkeszteni. Az első lap már szombaton meg fog jelenni, ettől kezdve hetenkint egyszer jelenik meg, mindenkor bő és eleven tartalommal.

* **Fráter Barnabásné a ravatalon.** Tegnap reggel ravatalozták fel rengeteg virág között az érsemjéni Fráter-kastély urnóját, Fráter Barnabás alispán feleségét. A mélyen sujtott alispánt tegnap nemcsak Bihar, hanem a szomszédos Hajdúvármegyéből is nagyon sokan keresték fel részvétávirataikkal. Sokan küldtek koszorukat is. Tegnap este érkezett meg a vármegyei tisztikar képviselője, Fráter Kálmán, aki a tisztikar nevében helyezett el hatalmas virágkoszorút a ravatalra. A temetés ma délelőtt lesz, melyre már tegnap sokan utaztak Érsemjénbe. A halálesetről a család a következő gyászjelentést adta ki:

Alólírottak a legnagyobb fájdalommal tudatják, hogy áldott jó lelkű hitves, anya, nagyanya, leány, testvér és sógornő, Fráter Barnabásné szül. Jármy Berta az utolsó kenet szentsége által megerősítve folyó hó 14-én reggel 5 órakor életének 49-ik és boldog házasságának 28-ik évében, hosszas szenvedés után az urban elhunyt. A megboldogult földi maradványai folyó hó 16-án délelőtt 10 órakor fognak, a róm. kath. egyház szertartása szerint, az érsemjéni kápolnában lelkiüdvéért tartandó szent mise áldozat után az ottani sírkertben örök nyugalomra helyeztetni. Érsemjén, 1914. évi október hó 14-én. Gyermekai: László nejevel Leszkay Gizellával; Tibor; Margit férjével dr. Morvay Zsigmonddal; unokái: Morvay Judith, Fráter Gyula; anyja: öz. Jármy Elekné; anyósa: öz. Fráter Gyulané; férje: Fráter Barnabás; testvérei: Jármy Andor, Jármy Ida, férj. Eröss Zoltánné, Jármy László. Sógor és sógornői: Jármy Andorné szül. Dessewffy Gizella, Eröss Zoltán, Jármy Lászlóné szül. Tóth Ilonka, öz. Magyar Gézáné szül. Fráter Margit, Korhély Józsefné szül. Fráter Viola, öz. Fráter Akosné szül. Sinay Mariska, Fráter Jenő és neje szül. Kelez Emma. Emléke legyen áldott s béke hamvaira.

* **Árlejtés a barakk építésére.** A fenyegető kolera veszedelem sürgősen követeli, hogy a járványkórházak területén nagyszabású kolera barakkot építtessen a város. Ugy a járványbizottság, mint a város törvényhatósága az építést elrendelte. Az előirányzat 16000 koronában lett megállapítva. Tegnap tartották meg az építésre az árlejtést, Komlóssy József elnöklété alatt. Pályázatot adtak be: Pénzes Lajos, az összmunkákra 14418 K. 06 fillérrel; — Rendes Vilmos, az összmunkákra 15106 koronával, amelyből 75 százalékot enged; — Madarász Testvérek 17308 kor. 71 fillér végösszeggel, amelyből 8 százalékot enged. E szerint Rendes Vilmos ajánlata, a 75 százalék engedmény levonásával 13973 korona 45 fillér és így a legolcsóbb.

* **Halálozás.** Illána Jánosné szül. Tóth Anna folyó hó 14-én délután 1 órakor életének 27-ik, házasságának első évében rövid szenvedés után elhunyt. Temetése folyó hó 16-án délután 3 órakor lesz az Erzsébet utca 12. számú gyászháztól, a róm. katolikus egyház szertartásai szerint.

x **Poloskairtó Noxin** biztos szer. Ára: 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogueriájában Rákóczi-ut 7-B.

* **Ingtalan eladás.** Nagyteleky-utca 31. szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutnyos áron azonnal eladó. Részletes feltételek megtudhatók Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban. Hungária cipőgyár r.t.

* **Az Egyesült Bihar megyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpéztár r. t.** (Bémer-tér 4. szám) a közönség tájékoztatására céljából közli, hogy elfogad új betéteket, amelyek nem esnek a moratorium intézkedése alá, takarékbetétkönyveikére és folyószámlán a legkedvezőbb kamatozási és visszafizetési módokat mellett. Pénztári órák: d. e. 9-től 12-ig.

x **Kiadó** utcai 3, 4 szobás lakás mellék-helyiségekkel, továbbá utca udvari modern burorozott szobák fürdőszoba használattal, hosszabb vagy rövidebb időre olcsó ár mellett.

x **Hangszerek csoda olcsó árban.** Hegedű 7 koronától. Vonók, tokok. Világhírű húr különlegességeim, Rádiumi, Róma, Bohémia gyártmányok. Gramafonok, lemezek, hangdobozok, rugók. Az összes hangszerek javítása eddig nemlétező olcsó árban. Ugyanott egy új modern divány jutányos áron eladó. Simon Gyula hangszerkészítő Rákóczy-ut 22.

x Egy nagy raktárhelyiség a Szacsavay-utca 11. számú házban AZONNAL kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbank rt.-nál.

x **Kiadó lakások.** Szacsavay-utca 11. számú házban egy 4 szobás utcai modern lakás a hozzátartozó mellék-helyiségekkel AZONNAL kiadó. — Ugyanott egy 4 szobás utcai modern lakás a hozzátartozó mellék-helyiségekkel f. évi NOVEMBER 1-ére kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbank rt.-nál.

x **Watta és kötszerfelék** nagy mennyiségben raktáron vannak az Apolló drogueriában Rákóczi-ut 7-B. Telefon 13-02.

x A legújabb **párisi kalap-újdonságok** egyedül KOHN HELÉN kalapüzletében kaphatók, Nagy Sándor-utca (Weiszlovich-ház), ahol nagy választék áll a hölgyközönség rendelkezésére a legizlésesebb és a legújabb divatu kalapokban igen olcsó árakban. A Szigligeti-színház művésznőinek kalapszállítója. Átalakításokat modellek után vállal.

x **Kiadó lakások.** Kossuth-utca 6. szám alatt kétszobás lakás azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. sz. házban két kétszobás lakás nov. 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári takarékpéztárnál.

* **Ászódi Mihály** Nagyvárad, Kossuth-utca Sas-palota. Telefon 635. Nagymennyiségű áruk érkeztek, úgy a katonaságnak, mint a fogyasztó közönségnek, nagybani árat számítok. E héten eladásra kerülnek: nagymennyiségű buskonzervek, szalámi, szardínia, cognac, likörök, teák, rumok, kávék, mazsola, mandula, törött dió, csokoládé, kakaó és finom élvezhető cukorkák. Összes készítményei Kugler Gerbeaud cs. és kir. udvari cukrásznak budapesti árákkal. Kossuth-utcai kávépörköldém kora reggeltől, késő estig a közönségnek rendelkezésére áll, valamint elkülönített helyiségembe már a napokban friss halkonzervek bontva egyes darabonként kapható lesz. Rákóczi-ut. Csokoládékirály és kávéüzletemet az arra lakók figyelmébe ajánlom.

x **Kiadó lakások.** Ősi-tér 14. szám alatt két üzemhelyiség azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. szám alatt két üzemhelyiség azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári takaréknál.

„The Roosevelt Schoe“
amerikai cipők
12.50 és 16.50 kizárólag

Reichard Dezső
cégnél

Rákóczi-ut Orsolya zárda
épületében kaphatók.

x **Védekezés a kolera ellen.**
Hathatós bacillusölő és fertőtlenítő szerek
Lysoform, Carbolsav, fertőtlenítő szappanok.
Kalszappan, stb. Kiváló, megbízható minőségben kaphatók és házhoz szállíthatnak.
Farkas István Apolló drogueriában Nagyvárad Rákóczi-ut 7-B. Telefon 13-02.

* **Több egyszobás lakás kiadó.**
Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

* **Női parthi fél cipők** fekete és barna színben K. 5-ért, szürke szarvasbőr cipők K. 5-ért. Saját készítményű fiú bokszipő K. 7, férfi bokszipő v. chevró fűzős v. zugsos K. 9. Női egész cipő K. 8, női amerikai egész cipők nagy választékban, ugyancsak minden uridivatok a legjutányosabban szereshető be Fekete Jenőnél Szentjános-utca 3. Kispipa mellett.

**A legszebb
kézimunkák**
Tátray cégnél

Rákóczi-ut 4. Telefon 783.

Legujabb táviratok.

Behívják a B) osztálybeli népfelkelőket.

Budapest, október 15. Bud. tud. illetékes helyről közli, hogy a népfelkelőkről szóló 1886. évi huszadik törvényeik szerint az első osztályú népfelkelők rendkívüli szükség esetén a hadseregnek és a honvédségnek kiegészítésére igénybe vehetők.

A törvények e rendelkezésére támaszkodva a magyar kormány az osztrák kormánnyal és közös hadügyminiszterrel egyetértőleg elhatározta, hogy az 1890., 1878. évi születésű (24—36 éves) és katonailag még ki nem képzett népfelkelésre kötelezettek, tehát a felhívott népfelkelés első osztályába tartozó balosztályukat a bekövetkező szükség esetére már most összeírják, fegyveres szolgálatra való alkalmasságuk szempontjából megvizsgáltatják és ha a szükség kívánja katonai kiképzésre behívják és kiképzetés után a közös hadsereg és honvédség csapataihoz beosztják az erre vonatkozó hirdetmény és kormányrendelet a legközelebbi napokban fog megjelenni.

Az említett népfelkelésre kötelezettek összeírásának okt. 29-én be kell fejezteni. A népfelkelési bemutató szemlék pedig amelyeknek célja annak megállapítása, hogy

kik alkalmasak a népfelkelési fegyveres szolgálatra és kik nem alkalmasak november 16-tól december 31-ig fognak közhírré teendő napon megtartani. Hogy a népfelkelési szolgálatra alkalmas népfelkelők tényleges szolgálatra vagyis katonai kiképzetés céljából, mely időpontban fognak behívni, az később fog tudni adni, már most megjegyezzük, hogy a fiatalabb évfolyamokba tartozók behívása a későbbi évfolyambeliek behívását megfogja előzni. Ez a kormány intézkedés bizonyára egész országba közhelyeslésre fog találni, mert alkalmat nyújt mindazoknak hazafiai kötelességük teljesítésére, akik erre alkalmasak, de akik eddig fegyveres szolgálattal nem teljesítettek. (A miniszterelnökség sajtóosztályától.)

Merénylet a román király temetésén.

Bukarest, okt. 15. (Saját tud.) Károly király temetésén Puskil Harsán ifjú török rálőtt a Buxton testvérekre, akik mindketten megsebesültek. Az egyik sebesült állapota reménytelen.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Pénteken: Mindnyájunknak el kell menni!
Szombaton: Kis király (operette).
Vasárnap este: Vörös ördögök, (ujdonság!)

A Mihály pópa leánya Kolozsvárott. Az ország színpadain megkezdett közutjában a Kolozsvári Nemzeti Színház lesz Sas Ede drámájának, a Mihály pópa lányának első állomása. Dr. Janovits Jenő színgazgató tegnap táviratban értesítette a szerzőt, hogy a Nagyváradon oly nagy sikert aratott darab bemutatóját jövő szombatra, október hó 24-ére kitűzte. — A kolozsvári Nemzeti Színház elsőrangú társulatának legjava erői vesznek részt az előadásban, amely iránt Kolozsvárott is élénk az érdeklődés.

**IGAZSÁG
SZOLGÁLTATÁS**

Uj tárgyalás lesz lesz Mánás Elza gyilkosainak bűnperében. A Kuria három napon keresztül tárgyalta Mánás Elza gyilkosainak: Kóbori Rózsának és Niek Gusztávnak a bűnpörét, akiket tudvalevőleg szándékos emberölés miatt életfogytig tartó fegyházra ítelt a budapesti esküdtbíró. Az ügyészség semmisségi panasszal élt, mert gyilkosság ismérveit látta fenntorogni.

A Kuria megsemmisítette az ítéletet és az egész eljárást és új tárgyalást rendelt el.

**SZERKESZTŐI
PÓSTÁJA**

Uj Nagyvárad. Értesülésünket teljesen megbízható helyről kaptuk s ezért fenntartjuk. Ma nem kívánt az Uj Nagyvárad helyreigazítást, mikor a Pesti Hirlap azt írta, hogy nem tudni hol nem tudni melyik zsidó káplár vette el nem tudni melyik ellenségnek a zászlaját, hát akkor azért sem kell haragudni, mert valahol egyes zsidók nem viselkedtek szépen. A mint annak az egy zsidó káplárnak az állítólagos hőstettéből — igen helyesen — nem szótt babérkoszorút az U. N. az egész zsidóság fejére, a cikkünkben említett néhány hazafiatlan hitsorsos ingét se akassza mindjárt az egész Izrael nyakába.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:

Dr. PAPP KÁROLY.

Sebesült katonák számára

azonnal szállít bárhova
a megrendelő neve alatt

vaságyat

hozzávaló ágyneművel
célszerű, tartós, a higiéniának megfelelő kivitelben, a

legjutányosabb szabott áron:

Nagyvárad, Weisz Kálmán

Nagyplac-tér 10. sz. katonai és kórh. ber. vállalat
(Darvassy Lajos ház.) Telefon: 905. sz.

Cement, cementcsövek, fedéllemez, gipsz,

csatornázás

ismert jó minőségben.

Kondor Dezső

Nagyvárad, Nagypiac-tér 1. sz.

Telefon 969.

Telefon 969.

Műszaki harisnyakötő

Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 2.
(Ausländer férfiniszabócég után.)

KÉSZIT új férfi fuszekliket és női harisnyákat a legdivatosabban, igen tartós kivitelben és olcsó árban. Elvállal fejlekedést s javításokat, valamint azsúr- és muslin-harisnyákat, kivágott cipőkhöz a legmegbízhatóbban készít. Egy próbarendelés meggyőző mindenkit a harisnyák jószágáról. Az üzlet 14 év óta áll fenn. Sok pénzt megtakarít ha harisnyáit

Lippner Marknal szerzi be

Ha nincs megelevedve szabójával, mely drága vagy rosszul szab vagy nem pontos, szóval bármilyen okból. Keresse fel **DARABONT GY. és T. RSA** uriszabó céget Szilágyi Dezső-u. 6. (Sonnenfeld-palota) és meglepi önt az ottani szolid, szesz, kifogástalan kiszolgálás. Alkalmi és gyászruhák 24 óra alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről újat készítenek. Valódi angol szövetek.
Helyi és vidéki telefon 980.

Nagyvárad város tanácsának árverési küldöttsége.
1914-1914.

Árlejtési hirdetmény.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága k. gy. sz. határozatával elrendelte egy a járványkórház területén létesítendő negyven kolerás beteg befogadására alkalmas barakk építését.

A városi tanácsától nyert megbízás folytán ezen barakk építő munkálatainak vállalatba adása czéljából folyó évi október hó 15 napján d. e. 10 órakor a városbáza bizottsági termében nyilvános árlejtést fogok tartani.

A vállalatba adandó munkálatok a következők:
Földkiemelő munkák, beton alapozó és burkoló munkák, beton lépcsők, favázás, belső oldalán vakolt, deszka borítással védett téglafalak építése, egyéb kőműves és ács munkák, asztalos, lakatos, mázó és üveges munkák, folyton égő vaskályhák, fürdőszoba és klozet berendezések szállítása.

Tekintettel a munkák rendkívül sürgősségére, az összes munkálatok csak egy fővállalkozónak adatik ki. Egyes különálló munkanemekre tehát ajánlatot benyújtani nem lehet, illetőleg ilyen ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Bánatpénzül az ajánlati összeg 5 százaléka teendő le a városi házipénztárba.

A bánatpénz készpénzben, vagy óvadék képes értékpapirokban tehető le.

A bánatpénzt az ajánlathoz csatolni nem szabad, hanem a bánatpénz letételét igazoló nyugta vagy annak közjegyzőileg hitelesített másolata csatolandó az ajánlathoz.

Az ajánlatok csak írásban, alulírott küldöttség elnök kezéhez 1914. év okt. hó 15 napjának délelőtt 10 órájáig adhatók be. Az ajánlatok a nyilvános árlejtésben fognak felbontatni. Az ajánlatok 1 koronás bélyeggel látandók el és csak szabályszerűen kiállított és pecséttel lezárt sértetlen borítékban elhelyezett és közvetlenül vagy pósta útján beadott ajánlatok fognak tárgyalás alá vétetni. A borítékban megjelölendő a munkálat, amelyre az ajánlat vonatkozik.

Ajánlat csak az egységárak megjelölése mellett tehető ebből a célból a város ártételekkel ki nem töltött költségvetéseket bocsájt a pályázók rendelkezésére vagyis az ajánlattevőknek maguknak kell azon egységárakat kitüntetni, melyek mellett a munkálatok végrehajtását kötelezik.

A fenti vállalatra vonatkozó általános és részletes feltételek ártételekkel ki nem töltött költségvetések és tervek a városi mérnöki hivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők és a feltételek és költségvetések 10 koronáért megszerezhetők.

Minden ajánlattevő ajánlatában világosan kitenni köteles, hogy jelen hirdetményt, az árlejtési feltételeket, ártételekkel ki nem töltött költségvetéseket és terveket ismeri és azokat magára kötelezőnek elfogadja.

A közszállítási szabályrendeletnek a hazai gyártmányok és magyar honos műszaki erő stb. alkalmazására vonatkozó határozmányai minden ajánlattevőre feltétlenül kötelező.

Az ajánlattevőt tett ajánlata azonnal és mindaddig kötelezi, míg az ajánlatok felett a végleges döntés meg nem történik, ellenben Nagyvárad városát csak az árlejtés eredménye felett hozandó határozat jogerőre emelkedésével kötelezi.

Ama pályázók, kik ajánlatuk benyújtásakor a várossal még üzleti összeköttetésben nem állottak, illetve a városi hatóság előtt még ismeretlenek, tartoznak szállító képességüket és megbízhatóságukat azon kereskedelmi és iparkamara bizonylatával igazolni, melyhez vállalatuk telepe szerint tartoznak.

A város közönsége fenntartja a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok között az ajánlott áron tekintet nélkül szabadon választhasson, esetleg újabb árlejtést tarthasson.

Nagyvárad, 1914. okt. hó 10-én.

Komlóssy József,
tanácsnok,

mint az árverési küldöttség elnöke.

MEGNYILT! MEGNYILT!

Az
**új csipke, himzés,
harisnya áruház**

Rákóczi-ut 5. szám.

Mielőtt szükségleteit beszeroznén, győződjön meg róla, mert ilyen olcsón még nem vásárolt. Különböző ajándékok naponta érkeznek minden cikkben.

Tisztelettel

Friedmann Jenő

MEGNYILT! MEGNYILT!

**A Nagyváradai sör
jó és olcsó!**

Hasonlítsa össze más sörökkel és **birálja meg**

előítélet nélkül

meg fog győződni arról, hogy

**szükségtelen más
sört drágábban vásárolnia**

Telefon: gyár 439. sz.,
városi iroda 471. szám.

**Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi
Bank és Központi Takarékpénztár
Részvénytársaság.**

Foglalkozik a bank és takarékpénztár összes ágazataival. A nyári idény alkalmából ajánlja

safe-deposit osztályát

melyben mindenki saját zárja alatt, úgy a nyári idény alatt, mint egész éven át értékpapirjait, ékszereit, okmányait és egyéb megőrzendő tárgyait

biztosan és olcsón

megőrizheti.

A safe-deposit osztály a bankosztálytól elkülönített helyiségben van, mely a legnagyobb biztonság mellett, a legkényelmesebb és legdiszkréttebb kezelést teszi lehetővé.

Bővebb felvilágosítást készséggel nyújtunk intézeti helyiségünkben Bémer-tér 4.

PAPI RUHÁK.

Tisztelettel értesitem a nagyságos és főtisztelendő papságot és a n. é. közönséget, hogy

papi és civil ruha tökéletességét

átanulmányoztam Budapesten, hogy a nagyságos és főtisztelendő papságnak kényelme legyen nálam beszerezni a szükségletét. Vidéki megrendelőnek elég egy minta reverenda beküldés, esetleg hívásra személyesen kiutazom.

Alkalmra bármilyen szalon ruha kölcsön kapható.

Alázatos tisztelettel

VAJNOVSZKY KÁROLY

papi- és polgári szabó.
Szent János-utca 82. (Saját ház.)

ALAPITTATOTT 1898-BAN.

Kálvária-utcán egy üres telek eladó.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: **NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.**

Értesítjük a t. közönséget, hogy a

Wolftram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolftram** és egyéb izzó-lámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyelotes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világi-tási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Csillárok,

vilámpák

Állandóan nagy választékban kaphatók.

Villamos motorok

1/2 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerező telefonja 55. sz.